

Raport
z pierwszego roku działalności
Polskiej Rady Języka Migowego

1. Wstęp

Podstawa prawna działalności PRJM to rozdział 5 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. z 2011 r. nr 209, poz. 1243 ze zm.).

PRJM jest organem doradczym Ministra Pracy i Polityki Społecznej, uprawnionym do składania propozycji i inicjatyw (których realizacja zależy od dalszych prac rządowych i parlamentarnych).

Aktualna kadencja trwa od 29 listopada 2012 r. do 28 listopada 2016 r.

Członkowie pełnią swoje funkcję społecznie.

2. Zakres działań PRJM

Kompetencje PRJM obejmują:

- ustalanie rekomendacji w celu zapewnienia osobom głuchym, słabosłyszącym i głuchoniewidomym zgodnego z prawem dostępu do komunikacji migowej;
- upowszechnianie i promowanie wiedzy o komunikacji migowej;
- sporządzanie opinii dotyczących funkcjonowania przepisów o języku migowym i innych środkach komunikowania się;
- opiniowanie projektów dokumentów rządowych w zakresie dotyczącym osób komunikujących się migowo;
- wskazywanie propozycji rozwiązań wpływających na funkcjonowanie osób uprawnionych, w tym związanych ze stosowaniem PJM, SJM i SKOGN.

3. Skład PRJM

W skład Rady powołani zostali:

- przedstawiciele zainteresowanych środowisk, organizacji, stowarzyszeń i instytucji:

- Elżbieta Gurska, tłumacz PJM i SJM oraz tłumacz-przewodnik osób głuchoniewidomych (Gdyńskie Stowarzyszenie Osób Niesłyszących ich Rodzin i Przyjaciół „EFFETHA”, rekomendowana do PRJM przez tę organizację),
- Joanna Hryniuk, surdopedagog, tłumacz-przewodnik osób głuchoniewidomych, tłumacz i wykładowca języka migowego (Centrum Aktywizacji i Języka Migowego, rekomendowana do PRJM przez Towarzystwo Pomocy Głuchoniewidomym),
- Eunika Lech, tłumacz PJM, SJM i SKOGN (Fundacja Pomoc Osobom Niesłyszącym „TON”, Towarzystwo Osób Niesłyszących „TON”, Fundacja „FILANTROP”, Towarzystwo Tłumaczy i Wykładowców Języka Migowego „GEST”, Karkonoski Sejmik Osób Niepełnosprawnych, Komisja Dialogu Obywatelskiego przy Pełnomocniku Prezydenta Miasta Poznania ds. Osób Niepełnosprawnych, rekomendowana do PRJM przez wszystkie powyższe organizacje),
- Joanna Łacheta, surdopedagog, wykładowca i badacz PJM (Fundacja Promocji Kultury

Głuchych KOKON, Instytut Polskiego Języka Migowego, Pracownia Lingwistyki Migowej Uniwersytetu Warszawskiego, rekomendowana do PRJM przez Instytut Polskiego Języka Migowego i Pracownię Lingwistyki Migowej Uniwersytetu Warszawskiego),

- dr Paweł Rutkowski, językoznawca, badacz PJM (Pracownia Lingwistyki Migowej Uniwersytetu Warszawskiego, rekomendowany do PRJM przez tę jednostkę),
- ks. Grzegorz Sokalski, duszpasterz niesłyszących, surdopedagog, tłumacz języka migowego, wykładowca SJM, tłumacz-przewodnik osób głuchoniewidomych (Duszpasterstwo Niesłyszących w Diecezji Gliwickiej, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Lublińcu, rekomendowany do PRJM przez Katolicką Misję dla Niesłyszących, Towarzystwo Pomocy Głuchoniewidomym, Towarzystwo Osób Niesłyszących „TON” oraz Towarzystwo Tłumaczy i Wykładowców Języka Migowego „GEST”),
- prof. Bogdan Szczepankowski, ekspert języka migowego (Towarzystwo Pomocy Głuchoniewidomym, rekomendowany do PRJM przez Polski Związek Głuchych i Towarzystwo Pomocy Głuchoniewidomym),
- dr Piotr Tomaszewski, ekspert języka migowego (Wydział Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego, rekomendowany do PRJM przez Polski Związek Głuchych),
- Piotr Wojda, ekspert i tłumacz języka migowego (Centrum Edukacji Niesłyszących i Słabosłyszących Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, rekomendowany do PRJM przez Polski Związek Głuchych);

- przedstawiciele instytucji i organów administracji państwowej:

- Marcin Błach (Ministerstwo Spraw Wewnętrznych),
- Bolesław Cieślik (Ministerstwo Sprawiedliwości),
- Małgorzata Dobkiewicz (Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego),
- Jarosław Duda (Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych),
- Jolanta Matysiuk (Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji),
- Ewa Murawska-Najmiec (Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji),
- Elżbieta Neroj (Ministerstwo Edukacji Narodowej),
- Anna Wotlińska (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego).

PRJM wybrała prof. Bogdana Szczepankowskiego na przewodniczącego. Wiceprzewodniczącym jest Jarosław Duda, Pełnomocnik Rządu do spraw Osób Niepełnosprawnych.

Obsługę organizacyjną prac Rady zapewnia Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych.

Ustawa o języku migowym i innych środkach komunikowania się stwierdza, iż posiedzenia Rady mają odbywać się co najmniej raz na pół roku. Od grudnia 2012 r. do grudnia 2013 r. PRJM zebrała się sześciokrotnie.

4. Cele

W pierwszym roku działalności PRJM ustaliła, że w bieżącej kadencji planuje rekomendować zmiany w zakresie przepisów prawa w następujących obszarach:

- status prawny PJM,
- edukacja głuchych, słabosłyszących i głuchoniewidomych,
- nauczanie PJM, SJM i SKOGN,
- usługi tłumaczeniowe,
- promocja wiedzy o komunikacji migowej.

Wprowadzenie tych zmian w życie nie jest zależne od decyzji Rady, lecz od dalszych prac rządowych i parlamentarnych.

4.1. Nowelizacja ustawy

Rada planuje przygotować opinię w sprawie nowelizacji ustawy o języku migowym i innych środkach komunikowania się, w tym w szczególności:

- zaproponować nowe brzmienie przepisów, które budzą wątpliwości interpretacyjne;
- zaproponować uzupełnienie ustawy o nowe przepisy w zakresie problemów przedstawionych poniżej.

4.2. Status prawny PJM

Prace Rady mają prowadzić do rozważenia możliwości prawnego uznania PJM za język mniejszościowy w Rzeczypospolitej Polskiej (traktowany analogicznie do innych używanych w naszym kraju nowożytnych języków mniejszościowych).

4.3. Edukacja osób głuchych, słabosłyszących i głuchoniewidomych

PRJM będzie dążyć do:

- wspierania rozwiązań służących wykorzystaniu języka migowego w nauczaniu głuchych, słabosłyszących i głuchoniewidomych dzieci i młodzieży;
- podjęcia dyskusji nad zasadnością zmiany statusu polszczyzny w edukacji osób głuchych, mającej na celu uwzględnienie faktu, iż dla wielu głuchych jest ona językiem drugim, w związku z czym jej opanowanie jest równie trudne jak opanowanie języka obcego.

4.4. Nauczanie PJM, SJM i SKOGN

PRJM planuje:

- zarekomendowanie jednolitego, obiektywnego i transparentnego systemu certyfikacji znajomości PJM, SJM i SKOGN (opartego na standardach Rady Europy wyłożonych w dokumencie *Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment*);
- wypracowanie norm, które powinny spełniać ośrodki szkolące w zakresie PJM, SJM i SKOGN i proponowanie zasad certyfikacji ośrodków, które je spełniają;
- zarekomendowanie jednolitego, obiektywnego i transparentnego systemu certyfikacji

nauczycieli PJM, SJM i SKOGN.

4.5. Usługi tłumaczeniowe

PRJM wypracuje propozycje w zakresie:

- zmiany zasad wpisu do rejestru tłumaczy służącej podniesieniu jakości usług tłumaczeniowych;
- zarekomendowania jednolitego systemu certyfikacji tłumaczy PJM, SJM i SKOGN o statusie kilkustopniowego egzaminu państwowego – ogólnopolskiego, obiektywnego i transparentnego;
- zmiany rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2005 r. w sprawie biegłych sądowych (Dz.U. z 2005 r. nr 15, poz. 133), a w szczególności zniesienie wymogu posiadania certyfikatu T2 wydawanego przez PZG;
- umożliwienia odpowiednio przygotowanym tłumaczom PJM, SJM i SKOGN ubiegania się o status tłumacza przysięgłego (w tym doprowadzenia do uznania zapisu video w języku migowym za odpowiednik formy pisemnej tłumaczenia);
- wspierania utworzenia kierunku studiów wyższych mającego na celu kształcenie w zakresie posługiwania się PJM, SJM i SKOGN oraz w zakresie translatoryki migowej („filologia migowa”).

4.6. Promocja wiedzy o komunikacji migowej

Ważnym elementem działań PRJM będą:

- popularyzacja wiedzy o PJM, SJM i SKOGN oraz ich użytkownikach w słyszącym społeczeństwie, a w szczególności wśród rodziców dzieci głuchych i słabosłyszących oraz wśród urzędów i instytucji;
- promocja wiedzy o prawach językowych osób głuchych, słabosłyszących i głuchoniewidomych;
- przeciwdziałanie przejawom dyskryminacji osób głuchych, słabosłyszących i głuchoniewidomych;
- wskazywanie dobrych praktyk w zakresie realizacji ustawy o języku migowym i innych środkach komunikowania się;
- nagradzanie dobrych praktyk wyróżnieniami i nagrodami honorowymi PRJM;
- rozbudowa strony internetowej PRJM – tak, aby mogła służyć za źródło rzetelnej i obiektywnej informacji o osobach głuchych, słabosłyszących i głuchoniewidomych oraz sposobach ich komunikowania się;
- stworzenie broszury na temat obowiązujących przepisów dotyczących komunikacji migowej i uprawnień osób nimi objętych (w wersji elektronicznej do pobrania ze strony internetowej PRJM).

4.7. Sprawy bieżące

Ponadto PRJM zamierza reagować w miarę potrzeb we wszelkich sprawach bieżących dotyczących komunikacji migowej, które uzna za istotne i wymagające jej głosu.

5. Zespoły

W celu realizacji powyższych celów PRJM powołała 3 zespoły problemowe:

5.1. Zespół Problemowy ds. Edukacji Dzieci niesłyszących, w składzie:

- dr Piotr Tomaszewski (przewodniczący)
- Joanna Hryniuk
- Joanna Łacheta
- Elżbieta Neroj
- ks. Grzegorz Sokalski
- Piotr Wojda

5.2. Zespół Problemowy ds. Certyfikacji Tłumaczy i Wykładowców PJM, SJM, SKOGN, w składzie:

- Joanna Łacheta (przewodnicząca)
- Joanna Hryniuk
- Eunika Lech
- dr Piotr Tomaszewski
- Piotr Wojda

5.3. Zespół Problemowy ds. Promocji Języka Migowego, w składzie:

- ks. Grzegorz Sokalski (przewodniczący)
- Marcin Błach
- Elżbieta Gurska
- dr Paweł Rutkowski

- stali współpracownicy zespołu:

- Eunika Lech
- Ewa Murawska-Najmiec
- Piotr Wojda
- Anna Wotlińska

6. Strona www

Informacje o działaniach PRJM i poszczególnych zespołów przekazywane będą za pośrednictwem następującej strony internetowej:

<http://www.niepelnosprawni.gov.pl/polska-rada-jezyka-migowego-/>